

Тези доповідей X наукової конференції "Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація" з міжнародною участю. – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – С. 112–113.

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ У ДАВНЬОАНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Ікалюк Л. М. (м. Івано-Франківськ)

Сучасний етап розвитку лінгвістичних досліджень характеризується різноманітними підходами і застосуванням багатогранних методів та напрямів. Однак, як зазначає О. С. Кубрякова, "при всій зовнішній різноманітності уявлень про мову сучасній лінгвістиці все ж таки властиво дотримуватися визначеної системи загальних настанов" [1, с. 207]. Вчена виділяє такі чотири принципи: експансіонізм, функціоналізм, експланаторність та антропоцентризм. Важко уявити проведення лінгвістичного дослідження, не беручи до уваги хоча б один із згаданих принципів, оскільки вони не тільки не виключають, але й доповнюють один одного. Дослідження порівняльних конструкцій у текстах давньоанглійській мові слід здійснювати з орієнтацією на усі чотири згадані принципи.

З метою всебічного дослідження порівняльних конструкцій у давньоанглійській мові визначаємо мовну категорію порівняння, зіставляючи її з категорією порівняння у філософії та логіці, що дає нам можливість зробити висновок, що мовна порівняльна конструкція є чотиричленною на відміну від тричленної логічної моделі порівняння, в якій відсутній засіб мовного оформлення – показник порівняльних відношень.

Слід також зазначити, що функціонування мови потрібно досліджувати як у синхронному, так і в діахронному планах, тому що знання історичних змін у мові дає змогу усвідомити як невід'ємну частину соціуму не тільки мову, але й сам процес пізнання, що підтверджує три інші принципи – функціоналізм, експланаторність та антропоцентризм. Вважаємо, що категорія порівняння властива будь-якій мові, незалежно від періоду, і відображає статичний стан об'єкту, що, на перший погляд, є протиріччям тези про постійну еволюцію мови.

Однак ми розглядаємо категорію порівняння як динамічну категорію, оскільки $D=S^1+ S^2+ S^3+ \dots + S^n$, де D – діахронний план, а S – з надрядковим індексом – певний синхронний простір (за В. В. Михайленком) [2, с. 21]. Так, S^1 відповідає давньому періоду англійської мови, вивчення якого зумовлює застосування синхронного аналізу мови, проте, якщо досліджувати цей період у розгорнутому вигляді, тобто аналізувати кожне століття зокрема, тоді вивчення давньоанглійської мови зумовлює використання діахронного аналізу, звідси $S^1 = VII+VIII+IX+X+XI = D^*$. Тому в дослідженні здійснюємо синхронно-діахронний аналіз порівняльних конструкцій у давньоанглійській мові. Слід також зазначити, що ми розглядаємо порівняльну конструкцію як аналітичну структуру з окремими мовними засобами вираження суб'єкта, об'єкта, ознаки порівняння та показника порівняльних відношень.

Принцип функціоналізму в дослідженні порівняльних конструкцій у текстах давньоанглійської мови розкривається при вивченні порівняння як функціонально-семантичної категорії, а саме побудові функціонально-семантичного поля порівняння у давньоанглійській мові.

Експланаторність є способом тлумачення особливостей функціонування мови [4, с. 38]. За допомогою індуктивного та дедуктивного методів аналізу мови встановлюємо структурні моделі порівняльних конструкцій та досліджуємо наповнення цих конструкцій.

Принцип антропоцентризму при дослідженні порівняльних конструкцій в давньоанглійській мові виявляється у виборі об'єктів та суб'єктів порівняння.

Література

1. Кубрякова Е. С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века (опыт парадигматического анализа) / Е. С. Кубрякова // Язык и наука конца 20 века. – М. : РАН, 1995. – С. 144–238.
2. Михайленко В. В. Парадигма імператива (на прикладі давньоанглійської та інших давньогерманських мов) [монографія] / Валерій Васильович Михайленко. – Чернівці : Рута, 2001. – 302 с.

3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми : Підручник / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с. – Бібліогр. в кінці розділів.